

**Εβραϊκό
Μουσείο
Θεσσαλονίκης**

**67ο Δημοτικό
Σχολείο
Θεσσαλονίκης**

**Ανακαλύπτω
το παρελθόν της
γειτονιάς μου,
περπατώντας στους
δρόμους και
ερευνώντας τα αρχεία
του σχολείου μου**

Συμμετέχοντες

Σχολείο: 67ο Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης

Τάξη / Τμήμα: Στ' 2

Αριθμός μαθητών: 16

Αριθμός παλινοστούτων / αλλοδαπών μαθητών: 9

Χώρες προέλευσης των παλινοστούτων / αλλοδαπών μαθητών: Αλβανία, Ρωσία, Γεωργία.

Σύντομη περιγραφή του προφίλ της τάξης και της κατάστασης που διαμορφώνεται: Όλοι οι μαθητές και όλες οι μαθήτριες γνωρίζουν ελληνικά και δεν αντιμετωπίζουν δυσκολίες κατανόησης. Αντίθετα, ορισμένοι και ορισμένες έχουν μικρά προβλήματα έκφρασης.

Ονόματα εκπαιδευτικών: Δημήτριος Γουλής, Χαρίκλεια Πασσίδου.

**Μουσείο: Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης,
Κέντρο Ιστορίας Δήμου Θεσσαλονίκης**

Συλλογές που έγιναν αντικείμενο διαπραγμάτευσης:

- Μαθητολόγιο 13ου Δημοτικού Σχολείου Θεσσαλονίκης 1926-1928.
- Συλλογή Εβραϊκού Μουσείου Θεσσαλονίκης.
- Συλλογή Κέντρου Ιστορίας Δήμου Θεσσαλονίκης.

Διαπολιτισμική δυναμική που διακρίνεται στα συγκεκριμένα αντικείμενα:

Η έρευνα για να φωτιστούν παράμετροι από το παρελθόν ενός σχολείου αφορά όλους εκείνους οι οποίοι συμμετείχαν και συμμετέχουν άμεσα στη ζωή του σχολείου αλλά και εκείνους οι οποίοι σχετίζονται με αυτό: μαθητές, πρώην μαθητές και απόφοιτοι που μπορεί να είναι γονείς των σημερινών μαθητών, εκπαιδευτικοί, νυν και πρώην, η γειτονιά και η τοπική κοινωνία, η πόλη και οι αρχές της. Οι μαθητές, γνωρίζοντας και ερμηνεύοντας το παρελθόν του σχολείου, μπορούν να εξηγήσουν ως ένα βαθμό και τα τωρινά του προβλήματα κατανοώντας ότι η ιστορία του σχολείου τους είναι και η δική τους ιστορία. Παράλληλα, συνδέουν την τοπική ιστορία του σχολείου με τα υπόλοιπα ιστορικά δρώμενα σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.

Στόχος είναι η ερευνητική προσπάθεια να οδηγηθεί στη διατύπωση μιας διδακτικής πρότασης για την τοπική ιστορία μέσα από την αξιοποίηση των αρχείων του σχολείου αλλά και άλλων πηγών (γραπτές πηγές, προφορικές μαρτυρίες, οπτικά ντοκουμέντα, λογοτεχνικά κείμενα). Ακόμη, η ερευνητική προσπάθεια να οδηγηθεί στην κατεύθυνση της βιωματικής, ενεργής και κριτικής προσέγγισης και χρήσης όλων αυτών των υλικών ως διδακτικού μέσου, αλλά κυρίως στην κατεύθυνση οι μαθητές και οι μαθήτριες να περάσουν στο στάδιο κατανόησης του ιστορικού μαθήματος ως μέσου για την κατανόηση του κόσμου μέσα στον οποίο ανήκουν. Η πρόταση, εκτός από διδακτική χρησιμότητα, φιλοδοξεί να αποτελέσει και μία άσκηση ανάπτυξης της ενσυναίσθησης των μαθητών και μαθητριών στην

κατεύθυνση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, καθώς ανακαλύπτουν τη σύνδεση της δικής τους συγχρονίας με τη διαχρονία του τοπίου που τους περιβάλλει.

Ονόματα μουσειοπαιδαγωγών ή άλλων προσώπων του μουσείου: Ευάγγελος Χεκίμογλου-Διευθυντής του Εβραϊκού Μουσείου, Λούση Ναχμία-υπεύθυνη μουσειοπαιδαγωγικών δράσεων του Εβραϊκού Μουσείου.

Στόχοι

Οι στόχοι του εκπαιδευτικού προγράμματος ήταν:

Γνωστικοί:

Επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να γνωρίσουν μέσα από τα αρχεία του σχολείου την τοπική ιστορία της περιοχής τους,
- να κατανοήσουν πώς τα ευρύτερα ιστορικά γεγονότα μετακυλίνουνται στην ιστορία τους σχολείου και της γειτονιάς τους.
- να συνδέσουν την τοπογραφία της περιοχής με τα ιστορικά γεγονότα της πόλης,
- να γνωρίσουν την καταγωγή, τα επαγγέλματα και την εθνοθρησκευτική προέλευση των παλιών μαθητών, αναζητώντας συνδέσεις με το παρόν και το παρελθόν (το προσφυγικό και το εβραϊκό στοιχείο της περιοχής, η καθημερινή τους ζωή),
- να γνωρίσουν τα παραδοσιακά επαγγέλματα τα οποία ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής και
- να κατανοήσουν τη σημασία τους για την τοπική κοινωνία και την προσφορά τους σε αυτή καθώς και τους λόγους που οδήγησαν στον αφανισμό αυτών των επαγγελμάτων,
- να αναπτύξουν κριτικό πνεύμα απέναντι στην πορεία της εξέλιξης της τεχνολογίας και τη συσχέτισή της με την περιθωριοποίηση των συγκεκριμένων επαγγελμάτων και να έρθουν σε επαφή με την ιστορία και τις παραδόσεις του τόπου,
- να μνηθούν στην ερευνητική μέθοδο προσέγγισης και ταξινόμησης των δεδομένων.

Συναισθηματικοί:

Επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να έρθουν σε επαφή οι μαθητές και οι μαθήτριες με ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας,
- να αναπτύξουν την κοινωνικότητά τους,
- να αισθανθούν ότι στη γειτονιά τους η ιστορία επαναλαμβάνεται: οι απόγονοι των προσφύγων του παρελθόντος υποδέχτηκαν τους πρόσφυγες του παρόντος.

- να προσεγγίσουν συναισθηματικά τη δυστυχία των εβραίων μαθητών του παλιού σχολείου που προκλήθηκε από τη μισαλλοδοξία και το ρατσισμό του παρελθόντος.

Ψυχοκινητικοί:

Επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να μάθουν να χρησιμοποιούν μικροεργαλεία με τα χέρια τους για την κατασκευή χειροτεχνιών,
- να έρθουν σε επαφή και να εξοικειωθούν με τα σύγχρονα μέσα της τεχνολογίας, όπως ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, βιντεοκάμερα,
- να αναπτύξουν αισθήματα συνεργασίας αναζητώντας όλοι μαζί λύσεις στα ζητήματα που προκύπτουν.

Σύνδεση με Πρόγραμμα Σπουδών

Το πρόγραμμα συνδέεται με τα γνωστικά αντικείμενα: Ιστορίας Στ' Δημοτικού και Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή Στ' Δημοτικού.

Δράσεις

Η δράση διήρκεσε συνολικά από τον Ιανουάριο 2014 έως τον Ιούνιο 2014.

1. Οι μαθησιακοί πόροι που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι εξής:

- A. Τα μαθητολόγια του 19^{ου} Δημοτικού Σχολείου Θεσσαλονίκης, 1926-1929.
- B. Παλιές φωτογραφίες της γειτονιάς αλλά και της ευρύτερης Θεσσαλονίκης.
- Γ. Ιστοσελίδες με κείμενα και φωτογραφίες για την ιστορία της Θεσσαλονίκης, καθώς και αντίστοιχες ομάδες στο Facebook.
- Δ. Φύλλα εργασίας με τις ερωτήσεις των μαθητών και μαθητριών για τις συνεντεύξεις.
- Ε. Πίνακες και γραφικές αναπαραστάσεις σε Φύλλα Excel, που δημιουργήθηκαν από τους μαθητές και τις μαθήτριες και περιέχουν τους τόπους καταγωγής και τα επαγγέλματα των γονέων της εποχής.
- ΣΤ. Βιβλία που αναφέρονται στην ιστορία της Θεσσαλονίκης.

2. Οι μέθοδοι και οι τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι εξής:

Οι μαθητές εργάστηκαν ομαδοσυνεργατικά τόσο για να συλλέξουν τα δεδομένα της έρευνάς τους από τα αρχεία του σχολείου όσο και για να καταλήξουν στα συμπεράσματά τους. Ανάλογη ομαδική εργασία επιλέχτηκε ως μέθοδος

παρουσίασης της εργασίας των παιδιών σε μια εκδήλωση που απευθυνόταν στους γονείς και την τοπική κοινωνία της περιοχής.

Στην πορεία αυτή βασικό στοιχείο υπήρξε η ανάπτυξη κριτικής και συνδυαστικής σκέψης, καθώς και η χρήση των Τ.Π.Ε.

Κυριακή 1 Δεκεμβρίου 2013

Παρακολούθηση της ημερίδας «Σχολικές επισκέψεις σε μουσεία στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης» που πραγματοποιήθηκε στο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού. Δεν παρευρέθη, λόγω επαγγελματικών υποχρεώσεων, η υπεύθυνη εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Εβραϊκού Μουσείου, που ήταν το κύριο μουσείο συνεργασίας.

Παρασκευή 13 Δεκεμβρίου 2013

Συνάντηση του διευθυντή του σχολείου Δημητρίου Γουλή με τους υπεύθυνους του Εβραϊκού Μουσείου, κύριο Ευάγγελο Χεκίμογλου και κυρία Έρικα Περαχιά. Σε αυτήν τη συνάντηση καθορίστηκε το πλαίσιο συνεργασίας με το μουσείο, όπως και ο αριθμός, οι ημερομηνίες και το περιεχόμενο των επισκέψεων.

Τετάρτη 15 Ιανουαρίου 2014

Πρώτη συζήτηση με τους μαθητές για το περιεχόμενο του προγράμματος που θα υλοποιούνταν ξεκινώντας με ποικίλα ερευνητικά ερωτήματα όπως:

- Ποιοι ζούσαν πριν από χρόνια στην περιοχή μας;
- Πώς και πότε ήρθαν;
- Πώς ήταν η περιοχή μας πριν από 100 χρόνια;
- Ποιες οι ομοιότητες και οι διαφορές των ανθρώπων με τη σημερινή πραγματικότητα;
- Πώς ήταν η ζωή στο παλιό σχολείο της περιοχής μας; Πού βρισκόταν;

Ακολούθησε ενημέρωση για την ύπαρξη των παλαιών αρχείων καθώς και για το πρόγραμμα των επισκέψεων σε Μουσεία.

Τετάρτη 19 Φεβρουαρίου 2014

Αφού προηγήθηκε μια πρώτη παρουσίαση της σύγχρονης ιστορίας της πόλης μέσα από βιβλία και ιστοσελίδες, ξεκίνησε η πρώτη επίσκεψη των μαθητών και μαθητριών. Συγκεκριμένα:

Ο 1^{ος} ιστορικός περίπατος ξεκίνησε από τη γειτονιά των παιδιών. Επισκεφτήκαμε συγκεκριμένες τοποθεσίες και κάναμε στάσεις σε διάφορα σημεία της διαδρομής που άξιζε να μελετηθούν. Την ίδια στιγμή κρατώντας φωτογραφίες εκείνης της εποχής επιχειρήσαμε την ανασύσταση του αστικού τοπίου του παρελθόντος και παρατηρήσαμε τις μεταβολές του. Η διαδρομή που ακολουθήθηκε ήταν από το σχολείο προς το Σιδηροδρομικό Σταθμό, την οδό Μοναστηρίου, με μία

στάση στο φαρμακείο Ζωγράφου, όπου πήραμε συνέντευξη από τον ιδιοκτήτη, τρίτης γενιάς φαρμακοποιό της περιοχής, την πλατεία Βαρδαρίου, το Λιμάνι, το Τελωνείο, την πλατεία Ελευθερίας, όπου μιλήσαμε για τα ιστορικά γεγονότα που συνέβησαν στην πλατεία (επανάσταση Νεότουρκων, Μαύρο Σάββατο των εβραίων), για να καταλήξουμε στο Εβραϊκό Μουσείο. Εκεί, ο διευθυντής του μουσείου, κύριος Ευάγγελος Χεκίμογλου, ενημέρωσε τους μαθητές και τις μαθήτριες για την

τοπογραφία της περιοχής Ξηροκρήνης από το 18^ο αιώνα μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα. Μέσα από συγκρίσεις χαρτών και φωτογραφικών πηγών οι μαθητές και οι μαθήτριες, εκτός από τις γνώσεις που αποκόμισαν, συζήτησαν για τα κριτήρια αξιοπιστίας των πηγών και κατέληξαν σε συμπεράσματα για την περιοχή τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε αυτήν την επίσκεψη δεν έγινε καμία αναφορά στο περιεχόμενο και τη σημασία του μουσείου, γεγονός που κινητοποίησε την περιέργεια των μαθητών και τους γέμισε με ερωτήματα για το νόημα της επίσκεψης.

Στάση στο φαρμακείο Ζωγράφου και συνέντευξη με τον ιδιοκτήτη

Ο διευθυντής του Εβραϊκού Μουσείου Θεσσαλονίκης ενημερώνει τους μαθητές και τις μαθήτριες για την τοπογραφία της περιοχής Ξηροκρήνης από το 18^ο αιώνα μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα

*Κυριακή 23 Φεβρουαρίου 2014 * (εργασία στο σχολείο με την έγγραφη άδεια των γονέων)*

Οι μαθητές και οι μαθήτριες παίρνουν στα χέρια τους τα μαθητολόγια της περιόδου 1926-1929. Χωρίζονται σε ομάδες. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει και άλλο πεδίο: τόποι καταγωγής των προσφυγόπουλων, θρήσκευμα, επαγγέλματα γονέων κ.λπ. Δημιουργούνται πίνακες με τα ονόματα των μαθητών και μαθητριών και οι αντίστοιχες στήλες. Διαπιστώνεται στα μαθητολόγια η ύπαρξη εβραίων μαθητών.

Ερευνητική εργασία στο σχολείο

Πέμπτη 27 Φεβρουαρίου 2014

Οι ομάδες παρουσιάζουν την εργασία τους για τους τόπους καταγωγής και τα επαγγέλματα. Συνδυάζουν τις πληροφορίες που αντλούν από τις πηγές με τα ευρύτερα ιστορικά γεγονότα (π.χ. πόλεμος-ορφάνια) και την τοπογραφία της περιοχής (π.χ. καπνεργάτες – καπνεργοστάσιο Ρεζή Βαρδάρ). Γίνεται μια πρώτη συζήτηση για την απώλεια των εβραίων μαθητών λόγω του Ολοκαυτώματος. Παρουσιάζονται τα στοιχεία για τις αποστολές των εβραίων από τη Θεσσαλονίκη στο Άουσβιτς το Μάρτιο του 1943.

Τρίτη 4 Μαρτίου 2014

Ο 2^{ος} ιστορικός περίπατος ξεκίνησε εκ νέου από τη γειτονιά των παιδιών. Επισκεφτήκαμε και πάλι συγκεκριμένες τοποθεσίες και κάναμε στάσεις σε διάφορα σημεία της διαδρομής που άξιζε να μελετηθούν. Συγχρόνως, κρατώντας φωτογραφίες εκείνης της εποχής επιχειρήσαμε την ανασύσταση του αστικού τοπίου του παρελθόντος και παρατηρήσαμε τις μεταβολές του. Η διαδρομή που ακολουθήθηκε αυτήν τη φορά ήταν από το σχολείο προς τον Σιδηροδρομικό Σταθμό, την πλατεία Βαρδαρίου, την οδό Αγίου Δημητρίου, το Διοικητήριο, τη ρωμαϊκή αγορά, την πλατεία Αριστοτέλους και καταλήξαμε ξανά στο Εβραϊκό Μουσείο. Εκεί, η κυρία Ναχμία Λούση, υπεύθυνη μουσειοπαιδαγωγικών δράσεων

του Εβραϊκού Μουσείου, χώρισε τους μαθητές και τις μαθήτριες σε ομάδες και ξεκίνησαν μια σειρά από δραστηριότητες που αφορούσαν την ιστορία της εβραϊκής παρουσίας στην πόλη από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας. Κατόπιν, επικεντρώθηκαν σε συγκεκριμένα αντικείμενα του μουσείου και παρουσίασαν τα αποτελέσματα της εργασίας τους ανά ομάδες σύμφωνα με τα φύλλα εργασίας. Ύστερα ενημερώθηκαν για το Ολοκαύτωμα στην πόλη και, τέλος, παρουσίασαν μέρος από τη δουλειά τους στους υπεύθυνους του μουσείου.

Η υπεύθυνη μουσειοπαιδαγωγικών δράσεων του Εβραϊκού Μουσείου μιλά με τους μαθητές και τις μαθήτριες για την ιστορία της εβραϊκής παρουσίας στη Θεσσαλονίκη από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας

Ομαδική εργασία με φύλλα εργασίας εντός του μουσείου

Οι μαθητές και οι μαθήτριες παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους στο μουσείο

Κυριακή 16 Μαρτίου 2014

Οι ομάδες αναλαμβάνουν την παρουσίαση ενός μέρους από τη δουλειά τους στην γιορτή για τα 60χρονα του σχολείου. Συγκροτούνται οι ομάδες παρουσίασης και συνεντεύξεων.

Παρασκευή 6 Ιουνίου 2014

Επίσκεψη στο Κέντρο Ιστορίας του Δήμου Θεσσαλονίκης. Εκεί, οι μαθητές/τριες συμμετέχουν στο μουσειοπαιδαγωγικό πρόγραμμα «Παλιά επαγγέλματα της Θεσσαλονίκης».

Συμμετοχή του τμήματος στο πρόγραμμα του Κέντρου Ιστορίας του Δήμου Θεσσαλονίκης «Παλιά επαγγέλματα της Θεσσαλονίκης»

Τετάρτη 11 Ιουνίου 2014

Εκδήλωση για τα 60χρονα του 67^{ου} Δημοτικού Σχολείου Θεσσαλονίκης. Σε αυτήν την εκδήλωση οι μαθητές και οι μαθήτριες παρουσίασαν τα αποτελέσματα της εργασίας τους σε γονείς και κατοίκους της περιοχής: την ιστορία της, τους παλιούς κατοίκους της, πρόσφυγες κι εβραίους, τα επαγγέλματά τους, την καθημερινή τους ζωή, τα γεγονότα της κατοχής και το ολοκαύτωμα, πλαισιωμένα από μαρτυρίες και αφηγήσεις παλιών δασκάλων, μαθητών και κατοίκων της περιοχής.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση του προγράμματος προέκυψε μέσα από την παρατήρηση και τη συζήτηση με τους μαθητές. Επίσης, σημαντικές ήταν και οι παρατηρήσεις γονέων και κατοίκων στην τελική εκδήλωση για τα 60χρονα του σχολείου, που έκλεισε ουσιαστικά και το πρόγραμμα. Όλοι ανεξαιρέτως, εκπαιδευτικοί, μαθητές και γονείς επισήμαναν τη θετική συμμετοχή των παιδιών στο πρόγραμμα και ότι έμαθαν μέσα από τα αρχεία του σχολείου στοιχεία για την ιστορία της γειτονιά τους, τα οποία αγνοούσαν. Παράλληλα, πολλοί από τους κατοίκους συνέβαλαν με συνεντεύξεις και φωτογραφικό υλικό στην επιτυχία της έρευνας. Τέλος, στην τελική παρουσίαση, στην οποία συμμετείχε όλη η περιοχή, πολλοί από τους κατοίκους κατέθεσαν διαζώσεις και ιδιαίτερα συγκινημένοι τις μαρτυρίες τους.